

deželni šolski svet tam grajal učiteljstvo, kjer je grajo za služila izpitna komisija. Kdo bi sam sebe grajal, ko stoji tam daleč zadaj uboga para učitelj, ki je vaje grajel!

Učitelj in katehet.

S posebnim ozirom na novi šolski in učni red.

(Referat krajne učiteljske konference v Črnem vrhu.)

Kako hvaležen tema, ako bi ga bil kdo zastavil vsaj pred štiridesetimi leti ljudskemu učitelju, ko je bil skoraj v slehri vasi z duhovnikom „enega duha, enega srca“! V prijatni družbi, pri bogato obloženih mizah je pozabil lačni šomašter na bistvo svojega poklica; pozabil je, da je tudi učiteljstvo vzvišen, samostojen stan. Duh časa je vzdramil tudi „ubogo paro“ iz dolgoletnega mrtvila. Zahrepenel je po neodvisnosti in rajši pozabil na lačni želodec, kot da milostno pobira — v nečast svojemu stanu — male in velike drobtinice. Ljudski učitelj si je začrtal nove smotre, krenil je na drugo pot, po kateri pa nista mogla hoditi več skupno, ramo ob rami z dušnim pastirjem. Prišel se je boj; načelen in oseben, ki je prestopil žalibog že mnogokrat tudi sveti hram ljudskega izobraževališča. Viharni dnevi zadnjih let so silna ovira krepkemu skupnemu delovanju obeh učečih stanov.

Učitelj in katehet naj se trudita, da ne zavzame izvenšolski politički boj preobskurnih dimenzij. Nad vse dobro bi bilo, da katehet učitelja, kakor tudi narobe, nikdar ne napada po časopisih, posebno onih, ki so med preprostim ljudstvom jako razširjeni ter jih na ta ali oni način lahko čitajo tudi šolski otroci. Oba naj poizkusita vplivati na svoje kolege in somišljenike, da se ne bo blatil na eni strani duhovski stan, na drugi pa učiteljstvo, višje šolske oblasti, šola sploh. Ljudstvu naj bi se ne predstavljalo današnjih učilnic kot nekak brezverski stvor, kot nadloga vseh nadlog. Raz prižnice povedana duhovnikova beseda ima velik vpliv pri našem ljudstvu. Katehet naj bi ne pozabil parkrat v letu tudi z lece priporočati staršem, da navajajo svoje otroke k rednemu šolskemu obisku, k pridnosti v vseh predmetih, k spoštovanju do učnih oseb itd. Kjer so že uvedeni „roditeljski večeri“, naj sodeluje tudi katehet po vseh svojih močeh.

Ne bodimo v šoli drug drugemu špijoni. Skrbimo, da se natančno izpolnjujejo zakoni, a malenkostne pregreške od ene ali druge strani nikar ne vlačimo širši javnosti na nos. Eventuelna nesporazumljenja poravnajmo v šolski pisarnici, najboljša med štirimi očmi. Odkritosrčnost bodi nam lastnost vseh dobrih lastnosti.

Katehet naj se pokori — ne učitelju-voditelju kot morda mlajši osebi — temveč novemu šolskemu in učnemu redu, ki nikakor ni poniževalen zanj. Oglejmo si ga nekoliko! Cerkvena oblast nastavlja veroučitelje, razdeljuje učno tvarino, sodeluje pri določitvi ur verouka v urniku. Prestopke katehetove zoper šolski zakon razpravlja višja šolska oblast — tudi s sodelovanjem cerkvene gosposke. Katehet je reden član krajne učiteljske konference, ima sklepčen glas le za svoj predmet, hkratu pa tudi olajšavo, da se mu ni potreba udeleževati konference, kjer mu pristojna le posvetovalen glas, ako napravi cerkvena oblast v to potrebne korake pri okrajnem šolskem svetu. Za povzdigo ljudskega šolstva vneti duhovnik pa se bo rad udeleževal konference, in učiteljstvo bo moralo z veseljem glasovati za vse moderni šolski napredek povzdigajoče katehetove nasvete.

Neposrednje nadzorovanje verouka je pridržano cerkvi in ima učitelj v tem oziru le toliko oblasti, kolikor mu je gre kot

odgovornemu voditelju šole sploh. Roko v roki z učiteljstvom naj se trudi katehet za dobro šolsko disciplino, za izvrstno, modernemu šolskemu napredku prikrojeno poučevanje verouka. Razne zakone in ukaze višjih šolskih oblasti naj ne oznanja šolski voditelj kot strog diktator, temveč kot dober svetovalec in kolega.

Novi šolski in učni red nalaga učiteljstvu dolžnost, nadzorovati od cerkvene oblasti napovedane in od višje šolske gosposke potrjene verske vaje. V tem oziru naj bi šel učitelj katehetu na roko, ker mora biti obema na tem, da se vedejo šolski otroci vsepovsod mirno in dostojno. Mnenja sem celo, da bi ne bilo učitelju v nečast, ako bi bil katehetu v pomoč tudi pri onih verskih vajah, ki niso odobrene od višje šolske oblasti, ako ga prijateljsko zato naprosi veroučitelj.

Poudarjam, da so pričujoči podatki navedeni v prvi vrsti z ozirom na novi šolski in učni red in ne morda kot nekako povsem osebno prepričanje referenta. Ogromna večina avstrijskega učiteljstva stremlji namreč slejkoprej po največjem svojem idealu — po svobodni šoli.

Fran Silvester.

Pisarna.

XLVI.

Vprašanje:

Imam premajhno in tudi v drugih ozirih nedostatno, torej za šolskega voditelja nekompetenčno stanovanje. Krajni šolski svet bi lahko to odpravil s prav neznatnimi stroški; a župniku ni prav, da bi prišel učitelj tudi do zakonitih užitkov in zato so vso zadevo zavlačevali z ničevimi izgovori. Sedaj je prišla zadeva tako daleč, da ima krajni šolski svet plačevati šolskemu voditelju 25 % od njegove plače kot stanarino in proti temu rok 14 dni za ugovor.

Sedaj se pa lahko pripeti, da bodo mislili, naj le gre drugam, saj kompetenčnega stanovanja drugod v občini tudi ne bo dobil in bo tako samega sebe prisilil oditi odtod. — Ali smem iti začasno v privatno stanovanje, četudi je nekompetenčno? Ali se moram izseliti v tak kraj, kjer dobim primerno stanovanje in za ta čas vzeti dopust?

Odgovor.

Ako bo krajni šolski svet, katerega član ste Vi sami, vložil pritožbo — kar se brez Vašega vedenja ne sme storiti — ostane do rešitve rekurza vse pri starem, to je: Vi ostanete v svojem starem stanovanju, ako nočete iz svojega žepa plačati drugega stanovanja. Ako pa krajni šolski svet ne vložil pritožbe, bo Vam plačeval odmerjeno stanovanjsko odškodnino, s katero boste plačevali stanovanje, kjerkoli si ga izberete. Ako bi pa tudi s tem denarjem ne mogli nikjer stanovanja dobiti, bodo primorane šolske gosposke, da Vam dajo dopust, ako bodo z Vašimi razlogi soglašali. O tem pa ne moremo soditi, ker ne poznamo lokalnih razmer. Drugih eventualnosti, ki jih omenjate, ne moremo danes v poštev jemati, dokler se ne ve, ali bo rekurs vložen ali ne.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 4. nov. t. l. v Brežicah. Po dolgih štirih mesecih smo se zopet sešli, da nadaljujemo pričeto delo. Dva nova bojavnika sta stopila v naše vrste: g. Ferdo Kokot, učitelj v Pišeceh, in g. Ciril Vertovec, učitelj v Kapelah. Ker je ravno